

Archiv obce Trpísty

1940 – 1945

Inventář

Číslo EL NAD: 161
Evidenční číslo pomůcky: 361

Obsah

Úvod.....	3
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	9
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	9
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	10
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	11
Inventární seznam.....	12

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Organizaci místní samosprávy, převedením pravomocí do rukou obcí, předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Následoval zákon o provizorním zřízení obecním č. 170/1849 Ř. z. ze dne 17. března, který zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde vrchnost doposud zastupovali venkovští rychtáři a konšelé, pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy. Stále ještě omezené obecní pravomoci zaručily obcím alespoň základní práva, mezi něž patřila práva: svobodné volby zástupců, domovské, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejnit veřejně výsledky obecního hospodaření a zveřejnění jednání obecních zástupců. Jednalo se o zlomový počín, vyvolaný zejména tlakem na politickou situaci ve státě. Zprvu udílená samostatnost zemská přenesla se na úroveň krajskou, okresní a obecní. Přestože by se tak mohlo zdát, že majitelé dosavadních panství tím přišli o řadu výhod, opak je skutečností. Mohli snáze uplatnit svůj vliv především tam, kde jej potřebovali využít nejvíce. Postupně mohli získat kontrolu nad obcemi a později nad celými okresy.

Shora uváděná zákonná úprava, takzvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vycházela z uvozovacího patentu a v něm uvedeného hesla, že základem svobodného státu je svobodná obec. Zákon jej zachovával tak, že hovořil o obcích místních, okresních a krajských. Skutečně platnými se však staly pouze předpisy o obcích místních.

Obce se staly nejnižším článkem místní samosprávy. Obvod těchto obcí se shodoval s katastrálním územím. Novým prvkem se stalo zavedení pravidla, že každé sídliště se muselo stát obcí či součástí obce nazývané osadou. Dřívější rozdíly mezi sídlišti různých stupňů byly zachovány pouze v názvoslovích těchto obcí, jako města, městyse čili městečka a vesnice či vsi. Každá obec náležela do určitého soudního a politického okresu a každá osoba musela patřit do evidence některé obce. Pokud některé z obcí nesplnily zákonné požadavky, mělo se přistoupit k jejich sloučení s jinou obcí, přestože by s tím dotčená obec nesouhlasila.

Stadionovo zřízení rozlišovalo dvojí působnost obce. Obec se měla starat především o svoje vlastní záležitosti, obecní zřízení tehdy hovořilo o přirozené působnosti obce. Ve své působnosti nemohla být obec omezována mimo zákonem uváděné případy. Jakýmsi protipólem přirozené působnosti obce se stala působnost přenesená. Tato působnost zahrnovala obstarávání určitých veřejných věcí, které obci nařizovala státní správa.

V každé obci se povinně zřídily dva orgány, obecní výbor a představenstvo. Obecní výbor volený na tři roky představoval kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Disponoval však pouze usnášecí a dozorcí mocí, bez možnosti použít moc výkonnou. Užším orgánem, voleným právě z členů obecního výboru, se stalo obecní představenstvo. Skládalo se ze starosty a alespoň dvou radních. Nepředstavovalo ovšem kolegium, radní vytvářeli jen pomocný a zastupující orgán v době starostovy nepřítomnosti v úřadu, samotný starosta se stával výkonným orgánem, který prováděl usnesení obecního výboru.

Nad samosprávnými orgány se zavedla instituce dozoru a starosta mohl využívat práva prozatímního odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, pokud to odporovalo zákonům nebo mohla být způsobena škoda obci samotné. V roce 1850 došlo k rozšíření dozorcí moci a místním obcím přibyla policie. Nadřízený okresní úřad měl dohlížet na práci starosty v oboru

místní policie patřící do přirozené působnosti obce. V nutných případech pak uváděl věci do pořádku. Vláda mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout a zabezpečit její činnost za pomoci vlastních orgánů.

Vlastní činnost obecní samosprávy začala v roce 1850, kdy byly aktivovány nově zřízené státní politické úřady. Došlo k územní reformě obcí a obecní samospráva se posléze stala skutečností.

K vydání dalšího obecního zřízení došlo v roce 1859, v platnost vstoupilo pouze ustanovení o domovském právu a navíc nastalo odstranění veřejnosti jednání orgánů obecní samosprávy. Po vydání Říjnového diplomu docházelo k postupnému odstranění zásahů do samosprávy. V roce 1861, po volbách do obecních orgánů, v nichž zvítězili ve většině měst v Čechách čeští zástupci, byla veřejnost jednání zavedena opět. Rok poté vstoupil v platnost rámcový říšský obecní zákoník jako výsledek jednání mezi vládou, snažící se dostat obce pod větší kontrolu, a mezi parlamentem. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, o rok později také pro Moravu a Čechy č. 7/1864 Z. z. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce příslušné země s výjimkou statutárních měst. Každá nemovitost musela náležet do svazku některé obce. Samosprávné obce se mohly slučovat a rozlučovat a za určitých okolností měnit svoje hranice, o čemž však s konečnou platností rozhodovaly zemské sněmy.

Obecní zřízení rozlišovala dva druhy občanů do obce náležejících. Jednalo se o skupinu osob spojenou s obcí na základě jakéhosi hmotného svazku či o skupinu osob přespolečných. Je zřejmé, že prvně uváděná skupina disponovala všemi výhodami, které jí ze zákona příslušely, avšak nejdůležitějším právem bylo právo volební.

Voliči oprávnění k volbě volili na tříleté funkční období obecní výbor. Počet členů výboru se odvíjel podle zalidněnosti obce a v Čechách se pohyboval mezi osmi a 36 členy, na Moravě od sedmi do 30 členů. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a obecního radního. Počet členů obecního představenstva nesměl přesahovat třetinu členů obecního výboru, počet radních však nemohl klesnout pod dva. Obecnímu výboru se v této době občas říkalo obecní zastupitelstvo. Každý volitelný a řádně volený občan byl povinen volbu přijmout, výjimky z tohoto pravidla byly přesně stanoveny.

Obec, její činnost a veškerý život v ní tak v podstatě existoval v nezměněné podobě téměř do roku 1918, kdy se po vzniku nového, samostatného státu přijala zcela odlišná opatření pro obecní samosprávu.

Základním pravidlem pro chod obce po roce 1918 zůstal nadále předpoklad, že o obecních záležitostech může rozhodovat pouze osoba, která přispívá na udržování obecního hospodářství, avšak vyvstala potřeba řešit situaci s volebními řády. Na počátku roku 1919 tak vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení, zákon č. 75/1919 Sb. o řádu volení v obcích a zákon č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení.

Volební řád představoval výsledek dohody občanských stran se sociální demokracií a přinášel značnou demokratizaci. Přiznával totiž všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo při volbách do obcí všem osobám, které měly v obci alespoň tříměsíční trvalé bydliště, a které nebyly určitým způsobem diskvalifikovány a dosáhly věku 21 let. Pasivní volební právo se přiznalo osobám ve věku od 26 let a volený musel alespoň jeden rok v obci bydlet. Volilo se na základě kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Volební období se prodloužilo na čtyři roky, v roce 1933 na šest let, aby se sjednotila délka volebních období

s ostatními samosprávami. Vznikly obecní finanční komise, v nichž jednu polovinu představovali zástupci zvolení obecním zastupitelstvem a druhou zástupci jmenovaní okresním úřadem. Jednalo se tak především o kontrolu ze strany státu, který si v obcích nepřál převahu socialistické většiny, která by mohla volně nakládat s obecními prostředky. Komise mohly kontrolovat veškeré obecní hospodaření a odvolávat se proti všem usnesením obecního zastupitelstva finanční povahy.

Zákonná novela obecních zřízení rozeznávala tyto řádné orgány obcí: obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu, případně jeho náměstky a komise.

Obecní zastupitelstvo nahradilo dřívější obecní výbor. Jeho zvolení se účastnili všichni voliči oprávnění k volbě a skládalo se z devíti až 60 členů podle počtu obyvatel v obci.

Ze svého středu volilo obecní zastupitelstvo obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního představenstva. Skládala se ze starosty, jeho náměstka či náměstků a členů rady, radních. Počet všech těchto členů činil znovu jednu třetinu obecního zastupitelstva, proto se stanovil počet jeho členů na devět, aby rada byla nejméně tříčlenná. Plnila totiž také funkci obecního trestního senátu, a tento musel být nejméně tříčlenný, tvořil jej starosta a dva radní.

Došlo k jasnému vymezení významu obecní rady, totiž že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází na všech věcech, jež podle zákona nebo podle zákonných nařízení nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu. Toto ustanovení utvářelo z rady primární orgán obce.

Obecní zastupitelstvo volilo ze svého středu rovněž starostu a jeho náměstka, v obcích s počtem převyšujícím 24 členů zastupitelstva se volili náměstci dva. Volba starosty nemusela být potvrzena státem, zákon č. 122/1933 Sb. o změnách řádu voleb v obcích však stanovil, že volbu starosty schvaluje státní úřad. Pokud státní úřad volbu starosty a jeho náměstků nepotvrdil, pozbývala tato volba platnost a obecní zastupitelstvo bylo povinno uskutečnit volbu novou. Kdyby se však zastupitelstvo zdráhalo provést novou volbu, pozbývala by platnosti také volba členů obecního zastupitelstva. Politický úřad jmenoval do čela obce správní komisi a v příhodné době vypisoval novou volbu obecního zastupitelstva. Podle shora psaného je jasně viditelné, že těmito ustanoveními byla obecní samospráva značně okleštěná. Státní úřady nezavazoval žádný termín k vypsání nových voleb obecního zastupitelstva.

Právem obcí bylo zřizovat si poradní a přípravné sbory ve formě komisí.

Nejdůležitějším orgánem, v jehož rukách spočívala rozhodující moc, byla obecní rada. Její zasedání byla neveřejná a konala se poměrně často. Obecnímu zastupitelstvu byly vyhrazeny pouze některé věci, schvalovalo zejména obecní rozpočet, jeho schůze se měly konat alespoň jednou za dva měsíce a byly veřejné. K určitým funkcím starosty patřilo svolávání schůzí obecní rady a obecního zastupitelstva, zastupování obce navenek apod.

Mezi mimořádné orgány obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán (komisař, správní komise). Tento mimořádný orgán vedl správu obce do řádné volby a dosazení nově zvoleného zastupitelstva. Pravomoc přechodných orgánů zůstala omezena na běžné záležitosti a kromě toho směl provádět pouze neodkladné akty, jejichž prodlením by mohla obci vzniknout škoda.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938 – 1945 se charakter veřejné správy výrazně odlišoval od předešlého. V odtržených pohraničních částech republiky vstoupil v

platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Na protektorátním území vznikly správní orgány řídicí se poněkud upravenou verzí týchž zákonů. V pohraničí převzala dočasně, do 20. října 1938, veškerou výkonnou moc armáda. Z jejího pověření vedli armádní zástupci veškeré existující správní orgány.

Nejdůležitějším obdobím ve vývoji sudetské správní organizace byla krátká doba od 21. října 1938 do 30. dubna 1939. Došlo k přijetí významných zákonných opatření a vybudování celé správní sítě. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Došlo k faktické likvidaci územní samosprávy. Ve správě obcí se zavedl tzv. vůdcovský princip a správu obce tak zastával pouze starosta. Stálými zástupci starostů se stali přidělcenci (Beigeordnete). První přidělenec byl podle zákona prvním a stálým zástupcem starosty, zbývající přidělcenci byli stálými zástupci pouze ve svých pracovních oborech (sociální péče, policie, zdravotnictví, školství apod.), starosta však mohl vztáhnout každou z těchto záležitostí na sebe. Další obecní orgán představovali obecní radové obstarávající trvalý kontakt mezi obecní správou a ostatními obyvateli. Jednalo se o nejméně 12 a nejvíce 36 členů a zákon stanovil, ve kterých záležitostech se musí starosta s obecními radou poradit. Kromě obecních radů existovali ještě poradci, kteří vykonávali poradní činnost pro starostu a přidělcence v určitém správním oboru nebo jiné speciální otázce. K obecním orgánům patřila také porada obecních radů a poradců. Starosta je zval v přiměřené lhůtě k poradě a oznámil jim její důvod.

O zajištění vzájemné symbiózy mezi obecní správou a nacistickou stranou se staral zmocněnec NSDAP. Ze zákona požíval značného vlivu na správu obce, aby dohlédl na správnou interpretaci nacistických zájmů ve svěřené obci. Starosta a přidělcenci z povolání vykonávali svůj úřad 12 roků, pokud se jednalo o úřad čestný, krátka se doba na 6 roků.

Činnost obecních úřadů zanikla v roce 1945, kdy byly nahrazeny soustavou národních výborů. V pohraničí navazovaly na obecní úřady místní správní komise jmenované postupně v letech 1945 – 1946.

Pojmenování vsi Trpísty, situované přibližně 9 kilometrů severovýchodně od Stříbra, původně zněl Trpiesti (tři pěsti), ovšem ve staroslověnštině znamenal tento výraz také název pro opici (трьпѣстѣкъ), česky přeneseně trpaslík. K dalším českým názvům vsi patřily Trpiesty, Trpisty, k německým Trpist, Trpyst, Trpisky a k latinským Drperst, Tyrpiest, Trpyest, Trpiest, Trpist, Trpiessti.

První písemný záznam o vsi Trpísty se pojí s rokem 1251, kdy ves vlastnil Rapota se svými syny Chvalem a Hoškem z Trpíst. Na déle než jedno století se veškeré zprávy o Trpístech ztrácejí a objevují se teprve roku 1357, kdy je v souvislosti s podacím právem ke kostelu v Horních Kozolupech uváděn Habart z Trpíst. Nedlouho poté zemřel, neboť v roce 1361 vyplácel Zdeněk z Vlkanova vdově po Habartovi, Zdeňce, roční plat z jejího věna připsaného na Trpístech. V roce 1362 přešla ves do vlastnictví Chvala. Od roku 1379 došlo k rozdělení majetku v Trpístech na více částí. Mezi majiteli těchto dílů lze nalézt jména Ludvíka, Chvala a Dětricha, který patřil k rodu Gutštejnů, k takzvané trpístecké větvi. Právě Dětrich z Gutštejna jinak z Trpíst patrně získal ves pro sebe a je posléze zmiňován ještě v letech 1405 a 1409 (Dětrich z Gutštejna sezením na Trpístech). Do roku 1413 přesídlil Dětrich na svůj majetek na Plzeňsku a převedl Trpísty na svého bratra Půtu. Půta je naposledy připomínán roku 1419, načež zemřel a jeho majetek přešel na vdovu Johanku a dva syny, Jana a Mikuláše. Po smrti matky v roce 1437 se o majetek v Trpístech dělili jak Jan (řečený

mladší) a Mikuláš, tak Oldřich Všerubec ze Slavic, nevlastní otec obou bratrů. Jan a Mikuláš připojili tento díl ke svým dvěma v roce 1440. V roce 1455 se oba majitelé vsi psali jako Jan a Mikuláš, bratři řečení Trpístští z Gutštejna. Od roku 1460 se lze dočíst pouze o Janovi z Gutštejna, jako jediném majiteli Trpíst. V tomto období byl Jan poručníkem syna (jmenovec Jan) svého zemřelého synovce Dětricha z Gutštejna. V roce 1489 užíval tento sirotek stejný predikát, totiž Jan z Gutštejna a Trpíst. Patrně ve stejném roce však přešel majetek v Trpístech na Kryštofa z Gutštejna, který se tohoto zboží ujal. Pro svojí násilnickou povahu, přestupky proti šlechtě a přečinům proti zákonům byl Kryštof předvolán k zemskému soudu, kam se však odmítl dostavit. V nepřítomnosti byl odsouzen ke ztrátě všeho jmění a zároveň nad ním byl vynesena rozsudek smrti. V roce 1509 se vydal králi na milost a pod cenou mu prodal většinu ze svého majetku. Stejným způsobem přišel v roce 1510 také o zboží v Trpístech, které od panovníka zakoupil Linhart Markvart z Hrádku někdy před rokem 1513. Linhart se tak patrně rozhodl nejen z důvodu rozšíření svých statků, ale hlavně hledal vhodné místo pro své rodové sídlo. Od bratra Jana odkoupil v roce 1520 podíl po otci a tento rozdělil mezi své syny Šebestiána, Jiříka a Jana. Trpísty získal Jiří, který si svůj majetek nechal vložit do zemských desek v roce 1544. Jako Jiřík starší Markvart z Hrádku a na Trpístech se psal ještě v roce 1557. Posléze přešly Trpísty na jeho potomky, neboť v roce 1603 patřily Trpísty Linhartovi. Jejich příbuzný Diviš Markvart z Hrádku a Erpužic, zdědil kromě majetku po rodičích také trpístské zboží, které odprodal v roce 1612. Novým majitelem se stal rod pánů z Krasíkova, psaného ze Švamberka, který Trpísty spojil s panstvím Krasíkov. Po smrti posledního Švamberka Jana Bedřicha v roce 1659, zdědila všechny švamberské statky jeho manželka Marie Magdaléna z Donína, rozená Heissensteinová. Celé panství následně získal Jan Kryštof Ferdinand hrabě z Heissensteinu a na Strahembergu, který z něj v roce 1677 odprodal Trpísty Sinzendorfům. V majetku tohoto rodu zůstalo panství Trpísty do roku 1793, kdy jej zakoupil Jan Antonín Lexa z Arhrentthalu, po jehož smrti v roce 1824 jej zdědila jeho dcera Jana, provdaná Wiederspergová z Wiederspergu.

V držení Jany Wiederspergové z Wiederspergu dosáhla ves Trpísty konce patrimoniální správy v roce 1850.

Syn Jany Wiederspergové z Wiederspergu, Jan Lexa, získal panství Trpísty v roce 1855. V roce 1888 je jako majitel panství uváděn August Wydenbruck. V roce 1895 koupil velkostatek Vilém Kubinzki. Do roku 1938 hospodařil na pozemcích Rudolf Kubinzki a ve stejném roce byla na velkostatek, jako židovský majetek, uvalena nucená správa. Tento stav setrval do roku 1945.

Územní a správní kompetence obecní samosprávy v Trpístech se vztahovaly výhradně na obec Trpísty.

Do roku 1862 patřily Trpísty pod Krajský úřad v Plzni a od roku 1850 přešla obec pod nově zřízené Okresní hejtmanství v Plzni. Zároveň se vznikem politických okresů vznikly v roce 1850 také okresy soudní. Obec Trpísty se stala součástí nově vzniklého soudního okresu Stříbro (v němž zůstala až do roku 1945). Při další reorganizaci správy v roce 1855 byla sloučena politická a soudní správa a vznikl Smíšený okresní úřad Stříbro, jehož součástí byla rovněž obec Trpísty. K definitivnímu rozdělení politické a soudní správy došlo v roce 1868, kdy bylo zřízeno Okresní hejtmanství ve Stříbře. Po připojení okresu Stříbro k německé „Třetí říši“ spravoval obec tzv. Landrát ve Stříbře.

Pro rekonstrukci činnosti obecní samosprávy v Trpístech se nedochovaly prakticky žádné podklady. Nedostatek informací o vývoji původce archivního souboru v této kapitole je

zapříčiněn nedostačujícím množstvím relevantních údajů, které lze z dochovaných archiválií extrahovat. Rovněž přehled obecních starostů je tak neúplný a mezerovitý.

představený obce/starosta	funkce od roku	funkce do roku
Josef Wagner	1912	?
Franz Kroha	1938	1945

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

V protokolu z odborné archivní dohlídky spisovny v budově MNV Trpísty z 13. listopadu 1953, kterou vykonali zástupci pracovníka okresní archivní služby na ONV Stříbro, je uvedeno, že k prohlídce byly předloženy také spisy z období „německé okupace“. Zároveň proběhla skartace předloženého materiálu. Ke skartaci byly mimo jiné předloženy spisy vzniklé z činnosti německé obecní samosprávy (podle záznamu v protokolu dochované pouze torzovitě). K trvalé archivní úschově byly vybrány stavební plány jednotlivých budov v obci Trpísty a statistické doklady o provádění soupisu dobytka a osevních ploch. Všechny písemnosti určené k trvalé úschově byly prozatím ponechány ve spisovně MNV Trpísty, přičemž okresní archivář se zavázal převést je v co nejkratším čase do okresního archivu.

V dopisu okresní archivářky ve Stříbře z 25. srpna 1956, adresovaném MNV Trpísty, je konstatováno, že 1. srpna 1956 byly ze spisovny MNV Trpísty odvezeny do tehdejšího okresního archivu ve Stříbře pozemnostní archy (Wilhelm Ritter Kubinsky) z roku 1897, pozemnostní archy (Wydenbruck August Graf Trpist) [1907], kupní smlouvy [1907 – 1930], nedatované výpisy z pozemkových knih, plán lesního hospodářství pro obec Vížka s datací 1933 – 1942, parcelní protokol pro obec Krukanice z roku 1931, spisy Lesního úřadu v Trpístech z roku 1932, dále pak různé, nedatované situační plány a inventář kostela v Kšicích z roku 1862. Pro domnělou úřední potřebu si ponechalo MNV v Trpístech stavební plány budov (nebyly již nikdy převzaty). V závěru dopisu je konstatováno, že došlo k vyřazení soupisů dobytka a osevních ploch.

V evidenčním listu JAF, zavedeném k 13. lednu 1958, je zapsáno, že archivní soubor AO Trpísty obsahoval 1 balík z let 1941 – 1945. V tématickém popisu se objevuje poznámka, že jde o „hospodaření obce“. V záznamech o zpracování a manipulaci archivního souboru se dále uvádí, že archivní soubor byl v lednu roku 1958 oddělen od archivního souboru DAG Trpísty EL NAD 205 (Německá osidlovací společnost, vrchní inspektorát Trpísty). Přestože v dopise z roku 1956 lze objevit poznámku, že písemnosti AO Trpísty byly do tehdejšího okresního archivu převzaty 1. srpna 1956, v EL JAF naprosto chybí jakýkoliv záznam o datu a čísle přírůstku. Rovněž údaje o počtu, množství a dataci evidenčních jednotek nesouhlasí se seznamem písemností převzatých v roce 1956 (ačkoliv většina z nich patřila zcela odlišnému původci). Neúplné záznamy se vyskytují také na EL JAF pro archivní soubor DAG Trpísty. Nelze tedy spolehlivě určit, kdy a za jakých okolností se ocitly písemnosti uvedené v seznamu z roku 1956 zpět v archivním souboru AO Trpísty. Vzhledem k tomu, že se jedná o písemný materiál správy velkostatku v Trpístech, došlo při inventarizaci AO Trpísty k jeho delimitaci do Státního oblastního archivu v Plzni, archivní soubor Vs Třebel – Trpísty EL NAD 20 128.

Z dochovaného materiálu nelze zjistit, zda (jestli vůbec) se obec řídila jakýmkoliv spisovým řádem.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Při pořádacích pracích v archivním souboru AO Trpísty z něj byly vyčleněny archiválie vzniklé z činnosti správy velkostatku v Trpístech. Vzhledem k tomu, že archivní soubor Vs Třebel – Trpísty EL NAD 20 128, kam tento archivní materiál náleží, je uložen ve Státním oblastním archivu v Plzni, byly tyto písemnosti delimitovány do 5. oddělení SOA v Plzni. Na základě delimitačního protokolu č. j.: SOAP/090-0498/2009-40.02 z 7. září 2009 byly do SOA v Plzni předány tři kartóny písemností s datací 1897 – 1944 o celkové metráži 0,36 bm.

S ohledem na předešlý delimitační protokol došlo v archivním souboru AO Trpísty ke korekci jeho celkového rozsahu a metráže.

Materiál archivního souboru AO Trpísty pochází z let 1940 – 1945. Jedná se o 1 úřední knihu a 1 kartón o celkové metráži 0,12 bm.

Vzhledem k umístění obce v oblasti s převažujícím německým obyvatelstvem je v dochovaných archiváliích užíván německý jazyk.

Archivní soubor byl uspořádán podle metodického návodu pro pořádání archivních souborů obcí.

V archivním souboru se nalézají archiválie II. kategorie.

Fyzický stav materiálu je dobrý.

K vnitřní skartaci nebyly navrženy žádné písemnosti.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

S přihlédnutím k torzovitosti dochovaného materiálu je nutné při studiu historie obce využít především informací v regionální literatuře a samotný archivní soubor AO Trpísty upotřebit pouze pro doplnění informací.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní soubor uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v červenci 2009 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 14. prosince 2009

Miroslav Vetrák

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Adressbuch und Führer für den politischen Bezirk Mies. Mies : Buchdruckerei A. Haßold in Mies, 1912.

Führer und Adressbuch für den Gerichtsbezirk Mies : mit den Städten Mies, Kladrau, Tschernoschin und den Landgemeinden. Bischofteinitz : J. Mitzner & Sohn, [1924].

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida : Verlagsanstalt Albert & Hanselik, s. d.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1849

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1864

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1920

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1933

Státní oblastní archiv Plzeň : Průvodce po archivních fondech. Svazek 4. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra ČSR, 1976.

Übersicht der in Folge a. h. Gutschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten provisorischen Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen, 1849

II. Literatura

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : Příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu, *Archivní časopis : zvláštní příloha.* 1999, roč. 49.

PROFOUS, Antonín – SVOBODA, Jan. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny.* Díl IV. S – Ž, Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.

PROCHÁZKA, Zdeněk – ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov 3.* Tachov : Okresní muzeum v Tachově, 1991.

SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník království českého.* Praha : Nakladatelství ARGO, 1998.

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
DAG	Deutsche Ansiedlungsgesellschaft (Německá osidlovací společnost)
EL	evidenční list
EL JAF	evidenční list Jednotného archivního fondu
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid.	evidenční
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
NAD	národní archivní dědictví
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Nacionálněsocialistická německá strana dělnická)
ONV	okresní národní výbor
Ř. z.	Říšský zákoník
Sb.	Sbírka
s. d.	sine dato (bez datace)
SOkA	státní okresní archiv
Vs	velkostatek
Z. z.	Zemský zákoník

Inventární seznam

Obecní úřad 1850 – 1945

Spisový materiál

Spisy

Správa obecního majetku

1	Smlouva o pronájmu pozemků	1940	N 1
2	Oznámení o stavu finančních prostředků obce	1942	N 1

Spolupůsobení ve státních záležitostech

3	Výměr jednotné hodnoty a výměr pozemkové daně	1941 – 1944	N 1
4	Korespondence týkající se úprav pozemkové daně	1941 – 1942	N 1
5	Seznamy vyznačených ploch, které úhradově náleží do působnosti obce Trpísty	1941	N 1
6	Daňové sazebníky	1941 – 1942	N 1
7	Přehled zmrazených daňových plateb	1941 – 1942	N 1
8	Pomocné listy pro shrnutí provozních výkazů a přesné vymezení hospodářských ploch	1941 – 1943	N 1

Účetní materiál

Účetní knihy

9	Kniha účetních závěrek	1941 – 1945	K 1

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Archiv obce Trpísty
Značka archivního souboru:	AO Trpísty
Časový rozsah:	1940 – 1945
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 kartón)
Počet inventárních jednotek:	9
Rozsah bm:	0,12
Stav ke dni:	14. prosince 2009
Archivní soubor zpracoval(a):	Miroslav Vetrák
Pomůcku sestavil(a):	Miroslav Vetrák
Počet stran:	14
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl SOAP/090-0744/2009